Lärarhandledning · Samhällskunskap och svenska · Åk 8 till gymnasiet · 75 minuter

15 år för sociala medier?

Eleverna granskar ett aktuellt lagförslag, jämför två undersökningar och fyra riktiga remissvar och skriver ett gemensamt remissyttrande.

Lektionens fråga

Bör Sverige införa en 15-årsgräns för konton på sociala medier, och vad måste i så fall ändras?

0	1	2	3	4	5	
Gissa först 3 min	**Vad gäller?** 8 min	**Två undersökningar** 10 min	**Fyra remissvar** 19 min	**Var står du?** 8 min	**Klassens remiss** 22 min	**Exit ticket** 5 min

Koppling till läroplanen

Centralt innehåll i korthet, inte ordagranna citat.

Samhällskunskap åk 7 till 9, Lgr22

Beslutsfattande: demokratins processer, lagstiftning och möjligheter att påverka.

Rättigheter: yttrande- och informationsfrihet samt barns rättigheter.

Information: värdera undersökningar, avsändare och belägg.

Samhällskunskap nivå 1, Gy25

Demokrati: politiska processer och medborgarnas inflytande.

Rättsstat: fri- och rättigheter och proportionalitet.

Medier och källor: tolka statistik och granska argument.

Det här ska eleverna ta med sig

1. Förslaget gäller inloggade konton och har flera uttryckliga undantag.
2. Undersökningar kan ge olika bilder när personer och frågor skiljer sig åt.
3. Ett remissvar kan säga ja, nej eller ja med ändringar, men måste motiveras.

Förbered

- [ ] Skriv ut med knappen Skriv ut till klassen på lektionssidan. Ange antal elever, så blir antalet rätt.
- [ ] Utan knappen: parhäftet ett per par, gruppbladen ett per grupp (A, B, C, D, A …) och Mitt blad ett per elev, dubbelsidigt.
- [ ] Skriv ut de fem skyltarna enkelsidigt och sätt upp dem i en rad.
- [ ] Bestäm paren i förväg. Två par blir en grupp. Vill du ha grupper om tre väljer du det i utskriften.
- [ ] Öppna presentationen och Material s. 6 och 7.

Ett verkligt yttrande

Läraren ansvarar för slutgranskning och inskickande. Använd klass och skola som avsändare, inte elevnamn. Skicka bara efter att klassen har godkänt texten och skolans rutiner är följda.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

Bakgrund och sakläge

Så såg läget ut den 28 september 2026

Delbetänkandet SOU 2026:35 föreslår en ny lag. Barn ska före det år de fyller 15 inte få tillgång i inloggat läge till sociala medier. Förslaget är på remiss med sista svarsdag 16 oktober 2026 och föreslogs börja gälla 1 januari 2028. Hur åldern ska kontrolleras utreds vidare till 14 november 2026. EU-kommissionen föreslog 17 september 2026 en gemensam 15-årsgräns i EU (EU KIDS Act).

Vad förslaget omfattar

Definitionen tar sikte på plattformar där användare kan upptäcka, ansluta till och kommunicera med varandra och dela innehåll med allmänheten. Privata meddelandetjänster, medlemsinterna forum (till exempel idrottslagens appar) och tjänster för utbildning faller utanför, eftersom de inte sprider innehåll till allmänheten. Dessutom undantas uttryckligen plattformar vars huvudsakliga användning är dataspel, annonser, professionella nätverk, öppen källkod eller träningsdata, och plattformar från små företag och civilsamhällets organisationer. Föräldrar ska inte kunna samtycka till konto före gränsen. Barn och föräldrar ska inte straffas. Plattformarna ansvarar för att gränsen följs inom ramen för EU:s regler.

Lektionens tre prövningar

Skyddar det?
Risker gäller bland annat skadligt innehåll, nätmobbning, sömn, koncentration och rekrytering till kriminalitet.

Kränker det något?
Begränsningen berör barns tillgång till information, gemenskap, yttrande- och mötesfrihet.

Fungerar det?
Ålderskontroll, kringgående och flytt till sämre reglerade tjänster påverkar effekten.

Varför remissen är slutuppgiften

Remissen gör demokratin konkret och fungerar samtidigt som en uppgift i sakprosa. Den förenklade mallen följer kärnan i Regeringskansliets skrivråd: börja med en sammanfattning, gör ställningstagandet tydligt, ange skälen, skilj referat från egna synpunkter och skriv kort och klart. Klassens avvikande synpunkt är ett pedagogiskt tillägg, inte ett krav i vanliga remissvar.

Undvik

Gör inte lektionen till en allmän diskussion om elevers egen skärmtid. Håll frågan vid lagförslaget. Låt inte grupper hitta på vad remissinstanser som ännu inte svarat tycker.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

Lektionens gång, del 1

0:00-0:03 Gissa först · Enskilt, i par · Parhäftet s. 1

Första ställningen

Ska det finnas en 15-årsgräns för sociala medier? Ringa in ett svar var, utan att diskutera.

Du gör

- Dela ut parhäftet, ett per par.
- Varje elev ringar in på sin rad. Ta en snabb handuppräckning och notera fördelningen.

Eleverna gör

- Tar en första ståndpunkt.

Varför
Samma fråga återkommer efter granskningen, då med fler nyanserade remisspositioner.

0:03-0:11 Steg 1 · I par · Parhäftet s. 2

Vad gäller egentligen?

Sortera tjänsterna efter vad förslaget faktiskt säger.

Du gör

- Läs faktarutan högt.
- Låt paren resonera om kort H först. Ge sedan utredningens bedömning (Svar och stöd).
- Samla in en gråzon från varje par.

Eleverna gör

- Skriver kortens bokstäver i rätt kolumn.
- Motiverar en gråzon: vilken information saknas?

Kärnan
Förslaget gäller inloggat läge, inte all användning av internet eller video.

0:11-0:21 Steg 2 · I par · Parhäftet s. 3

Två undersökningar

Hur kan 70 procent och 24 procent båda stämma?

Du gör

- Be paren börja med Vilka? och Frågan.
- Låt två par läsa sina rubriker.
- Fråga vilken rubrik som skulle bli missvisande.

Eleverna gör

- Jämför urval och formulering.
- Skriver två rättvisa rubriker.

Stödsvar
Den första frågar 15-24-åringar om någon åldersgräns alls. Ingen av dem skulle själv omfattas. Den andra frågar barn 8-19 år om ett förbud under 15, med svaret kluven som alternativ. 24 procent betyder inte 76 procent emot.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

Lektionens gång, del 2

0:21-0:40 Steg 3 · Grupp om 3 till 4 · Gruppbladets framsida

Fyra riktiga remissvar

Ni ska återge aktörens ståndpunkt rättvist, även om ni inte håller med.

Du gör

- Dela ut gruppbladen A till D, ett per grupp. Fler grupper: börja om på A.
- Ge åtta minuter för läsning och analys och två minuter till minutmanuset.
- Låt aktörerna redovisa under sex minuter. Har två grupper samma bokstav redovisar den ena och den andra lägger till det som saknas.
- Ge paren tre minuter till frågorna längst ned i parhäftet s. 4 och gå igenom svaren (Svar och stöd).

Eleverna gör

- Läser ett riktigt svar.
- Besvarar fyra analysfrågor.
- Redovisar medan de andra fyller i remisskartan i parhäftet s. 4.
- Jämför aktörerna i par.

Tänk på

Tillstyrka med ändringar och att bara yttra sig om en del är fullgoda remissvar. Remisskartans Varken ja eller nej beskriver andras svar. Klassens eget svar väljer bland de formella ställningarna.

0:40-0:48 Steg 4 · Enskilt och helklass · Mitt blad, framsidan

Var står du?

Välj en skylt. Skriv ditt starkaste belägg och den bästa invändningen mot dig själv.

Du gör

- Dela ut Mitt blad, ett per elev.
- Fråga en elev från varje ytterposition först.
- Kräv ett belägg, inte bara en erfarenhet.
- Låt elever byta skylt efter invändningarna.

Eleverna gör

- Tar ställning.
- Prövar sin egen position mot ett motargument.

Målet

Eleverna ska upptäcka vad som skulle få dem att ändra slutsats.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

Lektionens gång, del 3

0:48-1:00 Steg 5 · Samma grupp · Gruppbladets baksida

Underlag till remissen

> Skriv en formulering som klassen kan rösta om.

Du gör

- Fördela gärna roller: faktagranskare, barnrättsgranskare, genomförandegranskare och redaktör.
- Kräv ordningen ståndpunkt, skäl med källa, följd eller invändning och konkret ändring.
- Be grupperna skriva kort, sakligt och utan onödigt referat av förslaget.

Eleverna gör

- Formulerar ståndpunkt, skäl, följd och ändring.

Språk
Använd Vi tillstyrker eller avstyrker, Skälet är, Samtidigt och Vi föreslår att.

1:00-1:10 Steg 5 · Helklass · Material s. 6 och 7 på projektorn

Klassens gemensamma text

> Jag är sekreterare. Vi bygger texten del för del och behöver inte bli helt eniga.

Du gör

- Be varje grupp läsa sitt förslag till en bestämd del.
- Skriv förslagen på projektorn och slå ihop sådant som betyder samma sak.
- Låt en elev vara källgranskare och en vara språkgranskare.
- Rösta mellan kvarvarande formuleringar, en del i taget. Enkel majoritet avgör huvudtexten.
- Notera röstetal och den starkaste avvikande synpunkten. Skicka ingenting under lektionen.

Eleverna gör

- Jämför formuleringar, föreslår preciseringar och röstar.
- Kontrollerar att sluttexten motsvarar klassens beslut.

Efter lektionen
Läraren faktagranskar men ändrar inte klassens ståndpunkt. En sakändring måste godkännas av klassen nästa lektion.

1:10-1:15 Avslut · Enskilt · Mitt blad, baksidan

Exit ticket

> Förslaget gäller inloggade konton och har undantag. Siffror beror på vem som frågas och om vad. Remissvaren väger skydd, rättigheter och om gränsen går att genomföra, och de behöver vägas ihop. Skriv nu själv.

Du gör

- Säg slutsatsen högt innan eleverna skriver.
- Samla in Mitt blad när eleverna går.

Eleverna gör

- Formulerar en individuell lärdom.

Om tiden tar slut
Godkänn remissen de första fem minuterna nästa lektion.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

Svar och stöd

Steg 1

Omfattas: A. **Omfattas inte:** B (bara inloggat läge regleras), C, D, E, F och G. **H:** låt paren resonera först. Utredningen bedömer att både Snapchat och Discord omfattas: Snapchat sprider också innehåll till en obegränsad krets, och Discords servrar är ofta öppna för alla. Spelundantaget gäller inte Discord. Gränsdragningen avgörs ytterst av domstol (SOU 2026:35 s. 193 och 195).

Steg 2

Båda kan vara riktiga. **Gäller det dem?** Mediemyndigheten: nej, alla var 15 år eller äldre. Internetstiftelsen: ja, för de yngsta. **Frågan:** någon åldersgräns alls (ja, nej, osäker) mot ett förbud under 15 (fördelar, kluven, nackdelar). **Siffran:** den som vill ha gränsen väljer 70 procent eller föräldrarnas 58, den som är emot väljer 24 procent. **Rättvist:** de flesta unga 15-24 år vill ha någon gräns, medan barn som själva berörs är splittrade.

Steg 3

	1 Kolumn i remisskartan	2 Starkaste skäl	3 Risk	4 Ändra, undersöka eller stoppa
A Myndigheten för delaktighet	Tillstyrker med ändringar. Godta Tillstyrker, eftersom ordet står i texten.	En gräns kan skydda barn med neuropsykiatriska och intellektuella funktionsnedsättningar.	Barn med funktionsnedsättning kan förlora viktiga mötesplatser.	Bygga ut konsekvensanalysen och se till att likvärdiga alternativ finns.
B Institutet för mänskliga rättigheter	Varken ja eller nej, men kritiskt. Godta Avstyrker om gruppen motiverar.	Utredningen visar inte att förslaget är nödvändigt, proportionerligt och effektivt.	Barns yttrande- och informationsfrihet begränsas.	Pröva mindre ingripande åtgärder, klargöra ålderskontrollen och låta barn komma till tals.
C Journalistförbundet	Avstyrker.	Förslaget kan komma i konflikt med yttrandefrihetsgrundlagen.	Unga får svårare att följa nyheter och möter mer desinformation.	Stoppa förslaget, det vill säga att det inte genomförs.
D Föreningen Sveriges socialchefer	Varken ja eller nej.	En åldersgräns räcker inte ensam, den kan bara vara en del av ett bredare skydd.	Barn flyttar till mindre reglerade tjänster.	Lägga mer ansvar på företagen och ge vuxna mer kunskap.

Kolumnen Tillstyrker blir tom, och B och D hamnar i samma kolumn. De ligger närmast varandra. A och C skiljer sig mest. Skäl som återkommer: ålderskontrollen är oklar (A, B), barn kan förlora mötesplatser, information eller nyheter (A, B, C) och gränsen räcker inte ensam (B, D). Fråga utan svar: hur åldern ska kontrolleras.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

Anpassningar

Om ni bara har 60 minuter

Korta steg 3 till åtta minuters grupparbete och fyra minuters redovisning. Låt grupperna lämna sina formuleringar efter tio minuter i steg 5 och gör den gemensamma redigeringen nästa lektion. Om yttrandet ska skickas är 75 minuter eller två pass det bättre alternativet.

Svenska: sakprosa och argumentation

Låt eleverna markera tes, belägg, konsekvens, motargument och förslag i olika led. Jämför ett otydligt ”vi tycker att det är dåligt” med ett precist ”vi avstyrker förslaget eftersom …”. Bedöm mottagaranpassning, disposition, källmarkering, saklig ton och hur texten bearbetas gemensamt. Meningsstarterna i mallen ger språkstöd.

Högstadiet

Använd A, B och D. Sammanfatta Journalistförbundets grundlagsinvändning muntligt. Låt klassen skriva ett kort yttrande med en ståndpunkt, två skäl och ett ändringsförslag.

Gymnasiet

Lägg till jämförelsen mellan Sveriges förslag, EU:s modell och Australiens 16-årsgräns. Låt eleverna diskutera proportionalitet, föräldrars samtycke och hur EU-rätten påverkar nationella regler.

Om klassen inte ska skicka

Behåll den autentiska genren men märk slutversionen ”övningsremiss”. Uppgiften fungerar fortfarande som träning i demokratiskt deltagande och saklig argumentation.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

Om klassen skickar remissen

Alla får lämna synpunkter på ett remitterat förslag. Klassen kan därför skicka ett yttrande även om den inte står på remisslistan. Läraren ansvarar för avsändare, personuppgifter och inskickande.

Före inskickandet

Kontrollera att remisstiden fortfarande är öppen och följ skolans rutiner. Skriv exempelvis **Klass 8A vid Exempelskolan** som avsändare. Uppge inte att klassen företräder skolan, kommunen eller huvudmannen utan ett uttryckligt godkännande. Ta bort elevnamn och andra personuppgifter.

Så skickas svaret för SOU 2026:35

1 Förbered två filer

Spara yttrandet i ett bearbetningsbart format, till exempel Word, och som en tillgänglig PDF. Låt avsändarens namn ingå i filnamnen.

2 Skriv ämnesraden

Skriv S2026/01273 och klassens eller skolans namn i ämnesraden.

3 Skicka e-post

Skicka till s.remissvar@regeringskansliet.se och en kopia till s.hc@regeringskansliet.se.

4 Håll tidsfristen

Svaret ska ha kommit in senast 16 oktober 2026. Efter tidsfristen används materialet som övningsremiss om departementet inte meddelar annat.

Vad händer sedan?

Regeringskansliet registrerar svaret och använder det tillsammans med andra yttranden när förslaget bereds vidare. Svar från de tillfrågade remissinstanserna publiceras på regeringen.se. Andra yttranden finns tillgängliga hos departementet. Klassen bör inte räkna med ett personligt svar. Remissvaren avgör inte frågan genom majoritetsbeslut, men de kan påverka om förslaget ändras, går vidare eller inte genomförs.

Offentlig handling

Ett inskickat remissvar kan lämnas ut enligt offentlighetsprincipen. Använd därför inga elevnamn, privata kontaktuppgifter eller uppgifter om enskilda elevers erfarenheter.

Fri att använda, dela och anpassa i undervisning. CC BY-NC-SA 4.0.

Om läget har ändrats

Materialet beskriver läget den 28 september 2026. Kontrollera sex saker innan lektionen. Kärnövningarna fungerar oavsett hur processen slutar.

Har remisstiden gått ut?
Sök efter SOU 2026:35 på regeringen.se. Om remisstiden har gått ut skriver klassen en övningsremiss och jämför med senare publicerade svar.

Har förslaget blivit proposition eller lag?
Sök på regeringen.se och riksdagen.se. Uppdatera statusrutan, men behåll frågan om vem som bör bestämma.

Hur ska åldern kontrolleras?
Slutbetänkandet skulle lämnas 14 november 2026. Kontrollera om det eller EU:s lösning har publicerats. Lägg till metoden som ett belägg i steg 4.

Finns nya studier från Australien?
Australiens 16-årsgräns gäller sedan december 2025. Låt eleverna jämföra om senare studier visar större effekt, liten effekt eller fortsatt kringgående.

Har EU beslutat en gemensam gräns?
EU-kommissionen föreslog 17 september 2026 en 15-årsgräns i hela EU. Kontrollera om förslaget antagits. Fråga då vad remissvaren säger om EU:s regel.

Inget är avgjort ännu?
Genomför lektionen som den är. Slutsatsen blir densamma i alla lägen: en gräns måste väga skydd, rättigheter och genomförbarhet mot varandra, och remissen är ett sätt att påverka den avvägningen.

Källor

SOU 2026:35 En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier, sammanfattningen och kapitel 13.

Regeringskansliet: remiss av SOU 2026:35, remissmissiv och remisslista, diarienummer S2026/01273.

Statsrådsberedningen: Svara på remiss, PM 2021:1, reviderad 2026.

Remissvar från Myndigheten för delaktighet, Institutet för mänskliga rättigheter, Journalistförbundet och Föreningen Sveriges socialchefer, september 2026.

Mediemyndigheten: Ungas syn på åldersgränser i sociala medier, PM om aktuell medieutveckling 2026 (enkät oktober till november 2025).

Internetstiftelsen: Svenskarna och internet: Åldersgränser på sociala medier, juni 2026 (enkät till barn och föräldrar januari 2026).

Folkhälsomyndigheten: rekommendationer för 13-18 år. Polismyndigheten: rekrytering av barn och unga till kriminalitet.

EU-kommissionen: EU KIDS Act, 17 september 2026. Unicef Sverige: Här är länderna som planerar eller har infört åldersgräns för sociala medier, 8 april 2026.

Bild och licens

Omslagsbild: AI-genererad illustrationsbild framtagen för Didaktikstudion. Illustrationer av elever: Open Peeps av Pablo Stanley, CC0 1.0.

Materialet: Didaktikstudion, CC BY-NC-SA 4.0. Fri att använda, dela och anpassa i undervisning.

Hur gick det? Berätta på **didaktikstudion.se/15-ar-for-sociala-medier/#omdome**